

מעין הקדמה

"טוונ" צופר הרפכת זרז את הנוסעים האחרונים לעלות לקרונות. מהרתי לעלות ותפסתי לי מקום פנוי באחד מהקרונות האמצעיים. פהקתי פהוק גדול, והכנתי את עצמי לנסיעה ארכה ומשעממת במיוחד.

בחלקו האחורי של הקרון התישבה משפחה עם כמה ילדים, וקולות הדבור והצחוק שלהם גרשו מיד את הדממה שהייתה בקרון. מתוך סקרנות העפתי מבט לאחור, וקפצתי משמחה: "ראובן ישראלי!" קראתי בקול, ומהרתי לעבר האיש, חברי הטוב מן הילדות. התחבקנו בחם, והתחלנו להעביר תויות מהשנים הרבות שבהן לא נפגשנו.

"כל כך הרבה שנים לא נפגשנו" אמרתי לראובן, "מה חדש אצלך? מה יש לך לספר?"

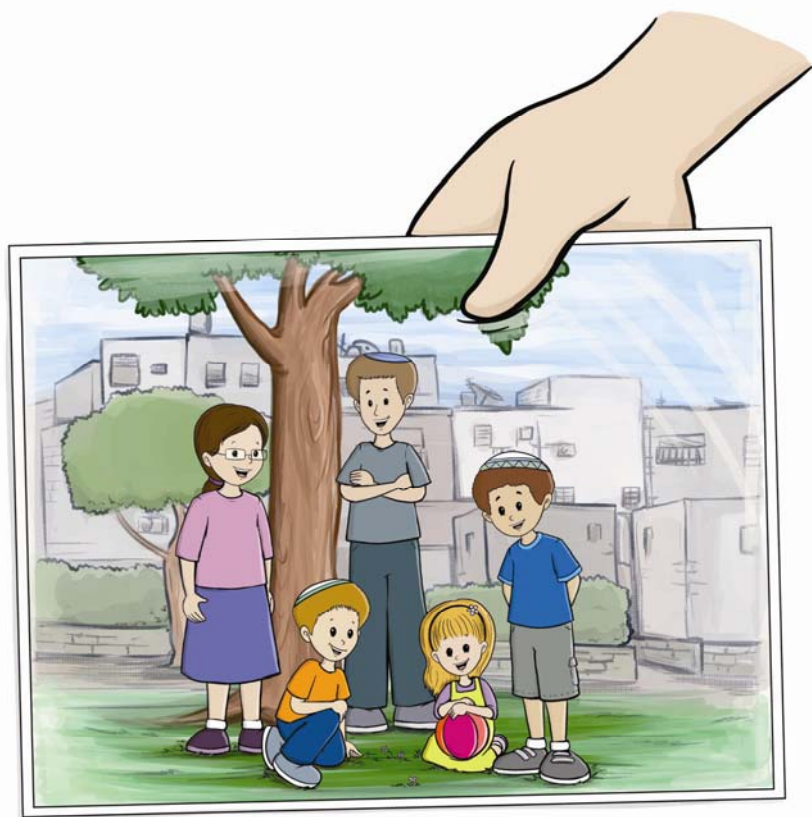
"כמו שאתה יודע, ספורים זה לא הצד החזק שלי" אמר ראובן "דוקא אתה זה שהיית תמיד מספר ספורים. לא? אתה עדין כותב ספורים?"

חיכתי במבוכה, וראובן שאל: "על מה אתה כותב היום?". ספרתי לו שאני אוהב להקשיב לילדים, לחוש את עולמם ולכתב על זה ספורים.

“באמת?” קפצה נעמה, בתו בת האחת עשרה של ראובן
 “יש לי משהו מעניין לספר לך!”. הסתובבתי לכוונה, מפתע
 מעט, והתחלתי להקשיב לספור שקלח מפיה. הספור בהחלט
 היה מרתק, עד כדי כך שמהרתי לרשם אותו לעצמי
 במחברתי. אחרי נעמה נזכר גם נתנאל הצעיר בספור משלו.
 תוך זמן קצר “נפתחו” גם שאר הילדים, וגם הם תרמו לנו
 מחוויותיהם האישיות. ספור רדף ספור, חוויה מחיכת הצטרפה
 ללקח רציני ומחשב, ומסכת חיים שלמה התרקמה לנגד עיני.

הרכבת גמאה מרחקים, וכעבר שעות אחדות של נסיעה,
 נדמה היה לי שילדי משפחת ישראל הם מכרים ותיקים שלי.
 יכלתי לדמין בקלות את אורי, הבן הבכור בן ה-16, כשהוא
 שוקד על ספריו. הכרתי את נעמה, שאף על פי שהיא רק בת
 11, היא מתגלה כילדה אחראית מאד ועם לב זהב. אחריה
 יהודה, בן ה-9, ילד רציני, בעל מחשבות מענינות ונתווחים
 בוגרים לכל מצב. נתנאל, הוא צעיר יותר, כבן 7, והוא נראה
 כילד מלא מרץ, חברותי וחיכן. על האחות הצעירה בת
 הארבע, תמר שמה, שמעתי קצת פחות, אבל גם היא
 “פיקחה” פה ושם בספורי האחים הגדולים.

כהרף עין עברה הנסיעה הארכה. נדמה היה לי שרק עליתי
 על הרכבת, וכבר הייתי צריך לרדת ממנה. לפני שפניתי אל
 הדלת, אמרתי לילדי משפחת ישראל: “דעו לכם שהספורים
 שלכם פשוט מדהימים! אני בטוח שהרבה ילדים יכולים

לְחוּשׁ שֶׁהַחַוִּיּוֹת שֶׁלְכֶם הֵם בְּעֵצָם גַּם שְׁלֵהֶם, שֶׁהַלְקָחִים שֶׁלְכֶם יִתְאַיְמוּ גַם לָהֶם, שֶׁאוֹצְרוֹת הַחַיִּים שֶׁלְכֶם הֵם לֹא רַק שֶׁל מִשְׁפַּחַת יִשְׂרָאֵל, אֲלָא הֵם שִׂיכִים לְכָל מִשְׁפָּחָה יִשְׂרָאֵלִית... מָה אַתֶּם אוֹמְרִים, הֲאֵם תִּרְשׁוּ לְהַעֲלוֹת אֶת הַדְּבָרִים עַל סֵפֶר? " הֵם הִרְשׁוּ. אוֹתָהּ נִסִּיעָה אֲרָכָה בְּרַכְבָּת לְגַמְרִי לֹא הִיְתָה מִשְׁעַמְמָת... וְהַסֵּפֶר – הִנֵּה הוּא לְפָנֵיכֶם...

* * *

וְאַתֶּם הַקּוֹרְאִים, קְרָאוּ וְתִהְיוּ, וְאִם גַּם אַתֶּם רוֹצִים לְשַׁתֵּף אוֹתָנוּ בַּחֲוִיּוֹתֵיכֶם הָאִשִּׁיּוֹת, הַכְּתִיבָהּ הַיָּא: ת"ד 92, מְרַכְז שְׁפִירָא, yikhat@gmail.com.

דודו

אני לא בטוחה שהייתם רוצים לפגוש את דודו. הוא גר בקומה שמעלינו, אבל תמצאו אותו הרבה יותר יושב על הגדר שליד הבנין מאשר בבית שלו. תמיד הוא שם מקף חברים, כלם

נעמה מספרת:

נערים בסוף שנות התיכון שלהם. עשן סיגריות מרחף תמיד מעל לחבורה, ואת הדבורים שלהם מלנה מוזיקה קולנית מהפלאפונים. ומוטב שכף, כי עדיף שלא תשמעו איך הם מדברים... הם נוהגים לקרא לעבר כל נערה ובחורה העוברת ברחוב ולהציק לה. הם צוחקים בקולי קולות מהבדיחות הגסות שהם נוהגים לספר זה לזה, ומעבירים חיות על הבלויים שעשו בזמן שברחו מבית הספר. לפעמים הגברת מישקוביץ' הזקנה, מקומה ג', מנסה לגער בהם שישמרו על השקט. נדמה לי שהשמיעה שלה כבר לא משהו, כי אחת לא הייתה חוזרת לגער בהם אחרי הקללות שנצצקו לעברה...

דודו הוא הנער הגס ביותר בחבורה. הרבה פעמים כשאני חוזרת עם תמר מהגן הוא "שם לה רגל", ונהנה לראות איך היא משתטחת על הרצפה ופורצת בככי. כשנתנאל בן השבע עובר שם הוא לועג לו על כפתו הגדולה, וגם אני סובלת לא

פעם מכנוי הגנאי שהוא נהנה להצמיד לי – ואני מחניקה את הדמעות שיוֹרדות אֶל הגרון ועולה במהירות הביתה.

אני כבר לא יודעת כמה פעמים דבר אתו אבא וְדַרְשׁ מִמֶּנּוּ שִׁיפְסִיק לְהִצִּיק, אָבֵל אֲנִי בְּהַחֲלֵט יוֹדַעַת שֶׁהוּא נֹסֶה – אִיוּמִים, שְׂכֻנוּעִים, וְמָה לֹא? דְּבָר לֹא עֶזֶר. פְּשוּט נֶאֱלָצְנוּ לְהִתְרַגֵּל לְשָׁכַן הַמְעַצְבֵּן שֶׁהִיא מִנַּת חֲלֻקְנוּ. לֹא פֶעַם קִנְאֵתִי בְּכַנֵּי הַדּוֹדִים שֶׁלְנוּ, שְׁגָרִים בְּבֵית פֶּרְטִי בִישׁוּב, וְלֹא צְרִיכִים לְעֵבֵר לִיד טְפוּסִים כְּמוֹ דוֹדוֹ. מִמָּשׁ קוֹיֵתִי וְהִתְפַּלֵּתִי שֶׁלְפָחוֹת מְשַׁפְּחֹתוֹ תֵּעֲבֹר דִּירָה. אָבֵל זֶה לֹא קָרָה. לְפָחוֹת לֹא בִּינְתִים.

* * *

“אש! אש!” נשמעו צעקות מהרחוב. כמו כלם רצתי לראות מה קרה. אבוי! שרפה בבנין שלנו! עשן שחר התמר מתוך אחד החלונות ולהבות אש אדמות התפרצו מתוכו. “זה הבית של מישקוביץ!” צעק נתנאל. “הצילו!”, “אלקים ישמר” נשמעו הקריאות מכל עבר. כל השכנות עמדו מבהלות ולא ידעו מה לעשות. אחד הגברים צלצל למכבי האש ואלה הבטיחו להגיע במהירות המירבית. אבל גם מהירות מירבית לוקחת זמן. העשן והאש הלכו והתגברו. מי יודע אם הגברת מישקוביץ הזקנה תצליח לשרוד עד שמכבי האש יגיעו? שאל מישהו. התחלתי לבכות.

קול חלון מתנפץ נשמע לפתע. מהחלון השבור בקומה השלישית הציצו פנים מפירות. בקשי אפשר היה לזהות שזה לא אחר מאשר... דודו! הנער הקשוח גרר אחריו את הגברת מישקוביץ' כשהיא חצי מעלפת והושיב אותה על אדן החלון כדי שתשאף אויר נקי. הוא לא השתהה ומהר לשוב לתוך הבית כדי לנסות לכבות את האש המשתוללת מאחוריו.

לשמחתנו, באותו רגע ממש הגיע רכב הכבוי והשלים את המלאכה. הקשישה הורדה בעזרת סלם הצלה והכבאים נכנסו במהירות על מנת לכבות את האש, וכדי להשיב את נפשו של דודו, שבינתיים התעלף בעצמו משאיפת עשן השרפה.

* * *

לטקס הענקת תעודת ההצטיינות מטעם מכבי האש צעדנו כלנו בגאווה. לא כל יום זוכה שכן שלך בתעודה שכזאת, המעידה על גבורה, מסירות ודאגה לזולת תוך כדי סכון עצמי.

וכמה טוב, חשבתי לעצמי, שדודו לא עבר לדירה אחרת...

השתוללות

"נתנאל, שב יפה! על ספה לא קופצים!",
קולה של אמא הפריע לי באמצע אמוני
הקפיצה. אוף! כעבר רגע או שנים המשכתי
לקפץ, מתעלים מהקריאה. הפעם אמא כבר
ממש כעסה: "אמרתי שלא קופצים על הספה!! קפיצות
כאלה יכולות להרס את הספה!" טוב, מה לעשות... לקחתי
כדור וירדתי למטה. אמהות לא תמיד מבינות מה באמת כף
לילדים...

נתנאל חספס:

יום אחד בא אלי חברי, בעז. הכנו שעורי בית, שחקנו
במשחק קלפים, שחקנו בכדור, ושוב משחק קלפים...

"מה נעשה עכשיו?", שאל בעז.

"באמת, מה נעשה?", שאלתי גם אני.

"בוא נשחק תופסת אינדיאנים!", הציע בעז.

"מצין!", קפצתי משמחה.

תוך שניות התחלנו לרוץ זה אחר זה תוך כדי שאגות קרב
מפחידות. ב"תופסת אינדיאנים" הפלל העקרי הוא שאסור
להשאר רגע אחד באותו מקום. צריך כל הזמן לעלות, לרדת,

לקפץ, לרוץ בזיגזגים, בקצור – להיות כמו אינדיאני באמצע הקרב. אני לא בטוח שאמא היתה מתלהבת שגשחק בזה באמצע הבית, אבל למזלנו ההורים לא היו בבית, כך שאיש לא הפריע לנו במשחק.

בעז התגלה כשחקן מצטיין. הוא התרוצץ בכל רחבי הבית, עלה על הכסאות, זחל מתחת השלחן – ואני אחריו. כמעט הצלחתי לנגע בו, ואז הוא דהר אל החדר השני וטרק את הדלת אחריו. פתחתי בתנופה את הדלת ורצתי פנימה, בעז כבר היה מוכן לזה והוא התגלגל במהירות, עבר אותי איכשהו ורץ בחזרה לסלון. טסתי לשם. הוא עמד על הספה. זנקתי לעברו והוא כבר עבר הלאה. נתתי קפיצה מרשימה לעברו, תוך כדי שאגת "והו! !!" מפחידה במיוחד. אבל למה שקרה עכשו באמת לא התכוונתי.

מעצמת הקפיצה התפרק כל הצד של הספה – הידית שעליה מניחים את היד כולל שתי הרגלים הימניות – והספה התמוטטה. נבהלתי מאד. מה עשיתי? הרי תמיד אמא אומרת שהספה עלולה לההרס מקפיצות. והנה... לתוצאה כזאת באמת לא צפיתי! למה באמת היינו צריכים לעשות שטות כזאת? כבר שמעתי בדמיוני את אמא אומרת בחמרה: "הרי אתה יודע, נתנאל, שגם כשאמא לא בבית לא עושים את מה שאני לא מרשה!". התבישתי מאד, כי באמת ידעתי שהיא צודקת.

התישבנו, בעז ואני, המומים, וחסבנו מה אפשר לעשות. לשמחננו, אורי, אחי הגדול, היה בבית, והוא תמיד יודע מה לעשות במצבים כאלה. הוא מרח קצת דבק ששלף ממקום כלשהו, ותקע את החלק המפרק בחזרה למקומו בספה. הספה נראתה מתקנת היטב, וכלנו התפעלנו מכשרונו של אורי לפתר כל בעיה.

* * *

מאחר יותר חזרו ההורים הביתה, וכמוכן לא שמו לב לארוע שהתרחש כאן אחר הצהרים. אחרי ארוחת הערב נכנסה אלינו גברת מי שקוביץ', הקשישה המתגוררת בקומה השלישית. אמא מהרה להזמין אותה לשבת על הספה ולשנות כוס תה. הגברת התישבה בכבודות על קצה הספה, ולפתע – טראאאח!! כל צד ימין של הספה התמוטט, והקשישה נפלה והתגלגלה על הרצפה. כוס התה התנפצה ושבריה פצעו את הלחי שלה. מקל ההליכה שלה הועף לצד השני של החדר, והיא גנחה מכאבים.

אמא נבהלה מאד ונסתה לעזור לשכנה ככל יכולתה. היא הושיטה לה יד, ותמכה בה כדי שתוכל לקום. היא הושיבה אותה על כסא, ונקתה בעדינות את הפצע בלחי בעזרת חמר חטוי. כל אותו הזמן מלמלה אמא לעצמה: "אינני מבינה מה קרה לספה הזאת? היא היתה במצב טוב. איך זה שסתם מתישבים על ספה והיא נופלת פתאם?".

אני דוקא ידעתי מה קרה לספה. ידעתי בדיוק מי אשם במה שקרה לשכנה. אבל האם אני אעז להודות באמת? אמא כל כך תכעס – ובצדק! מה אעשה? ברחתי לחדרי בלי לדעת מה אעשה עכשו. למזלי, היו כלם עסוקים במה שקרה לשכנה, ואיש לא חפש אותי. ובאמת מה אעשה? לספר או לא?

זהו! החלטתי! מחר, כשהענין ירגע קצת, מיד אחרי בית הספר, אספר לאמא את כל מה שקרה. אני יודע שהיא תכעס, אבל תגידו אתם, איך אפשר לא לספר לאמא כשעשינו דבר כזה?

כלם נגדי !

לעתים קרובות אני סובל מהילדים בפתה. אני לא יודע למה. אולי בגלל שאני קצת נמוך. אולי מסכה אחרת, או שהם סתם תפסו אותי בקרבן להתעלל בו.

יהודה מספר:

הנה, למשל, אני יוצא מהכיתה ושומע את רוני: "הנה הגמד! גמד, איפה הכובע?" כלם צוחקים ואני רוצה לבכות. למה הוא אומר ככה? ואני בכלל לא כזה נמוך!

פעם אחרת רציתי להצטרף למשחק כדורגל בהפסקה. באמת רציתי! עמדת בתור וחקיתי שיבחרו אותי לאחת הקבוצות. את כלם בחרו ואני נשארתי בצד. למה אף פעם לא בוחרים אותי לשום קבוצה? בבית אני משחק לפעמים עם אחי, ובאמת, אני כל-כך גרוע בכדורגל. הם בכלל לא יודעים איך אני משחק. הם בכלל לא נותנים לי הזדמנות. למה? למה?

אני נכנס לכיתה ומישהו "שם לי רגל". נפלתי על הרצפה, התיק שלי נפל ותכולתו התפזרה. ומה אתם חושבים – שמישהו עזר לי? לא! לא! רק צוחקים, ונהנים ולועגים. אני לא מאחל לכם לעמד במצב הזה אף פעם!

אין מה לעשות, זה כבר הפך לעבדה שמדי פעם ילדים מציקים לי, לועגים, מכים ומתעללים בי. זה לא היה חרם. זה לא היה משהו מארגן. פשוט זה היה כך – הם בצד אחד ואני בצד אחר. ככה זה. כמעט שהתרגלתי.

אבל באמת, אי אפשר להתרגל לדבר כזה.

אני זוכר פעם אחת שהיתה נוראה במיוחד. מורה חדש הגיע לכיתה. הוא עדין לא הכיר את התלמידים, ואולי בגלל זה החליטו כמה מהתלמידים לנצל את ההזדמנות. זה התחיל בלעג, עבר להצקות, ותוך שניה מצאתי את עצמי מבדד מכל הכיתה. לא יכלתי לסבל את זה. קמתי ויצאתי החוצה. ישבתי מחוץ לכיתה, פני כבושות בידי, ובכיתי בשקט. פשוט לא היה לי פתרון אחר. לא היה לאן לברח. כלם היו נגדי.

המורה קרא לי ובקש לברר מי התחיל. לא עניתי לו. מה הוא יודע בכלל? הוא בכלל לא מכיר את התלמידים! וחוזר מזה, אני כבר מכיר את כל המורים האלה, הם לא באמת מבינים את הילדים. הם יכולים אולי לגער, אולי לעצר את הילדים. אבל האם הוא יוכל באמת להחזיר לי את ההרגשה הטובה? האם הוא יוכל לתת לי את ההרגשה שמשהו מהתלמידים פה אוהב אותי או מכבד אותי?

המשכתי לשבת בחוץ, כועס על כל העולם.

לפתע הרגשתי יד עדינה על כתפי. היה זה יוסף. יוסף היה אחד מילדי הכתה, שבעצמו לא היה מקבל כל-כך בכתה וסבל מחסר חברים. מדי פעם הסתבך במריבות, וגם עם המורים הוא רב הזמן בצרות. אבל הפעם - דוקא הוא שעמד לידי, דוקא הוא, מכל ילדי הכתה, מצא לנכון להתקרב אלי ולהזמין אותי לחזור לכתה. הוא קרא לי כמה פעמים ואמר: "יהודה, בוא! תעזב אותם, בוא תצטרף לכתה".

קשה לתאר את ההרגשה שהרגשתי אז. היה זה כמו אור שנדלק בחשכה. כמו כוכב שנצת ומאיר באמצע הלילה, ונותן לך תקווה. הרגשתי שלא כלם נגדי!

עדין היה לי קשה לקום ולהצטרף לכתה כאלו כלום לא קרה. עדין הייתי מלא כעס על שאר הילדים, אבל כשהמורה קרא לי עוד פעם - כבר הסכמתי לבוא.

כמה טוב שיש ילד כזה בכתה כמו יוסף. כן, אני יודע שגם הוא לא צדיק תמים... גם הוא עושה בעיות להרבה ילדים. אבל הוא היה זה ששם לב למצוקה שלי, ושהיה מוכן לעמד מול כל הכתה, להושיט לי עזרה ולעודד אותי.

ואתם, מה אתם אומרים? כיצד אוכל להודות לו?